

Dosarul nr.2ra-2245/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Jud: D. Chistol)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: E. Palanciuc, A. Malîi, Vl. Clima)

D E C I Z I E

14 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecători:

Tatiana Vieru

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Victor Burduh

examinând cererea de recurs declarată de către Tatiana Begleț,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Begleț
împotriva Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” cu privire la încasarea sumei
împotriva deciziei din 28 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
admis apelul depus de Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing”, s-a casat hotărârea
din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre
privind respingerea acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 22 martie 2016, Tatiana Begleț a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” cu privire la încasarea sumei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, prin hotărârea din 19 decembrie
2012 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, care a fost menținută prin decizia din 25
iunie 2013 a Curții de Apel Chișinău, s-au anulat contractele de leasing financiar și
anume: contractul de leasing financiar nr. FL1-1321 din 7 martie 2008, contractul
de leasing financiar nr. FL1-1321/R1 din 1 iulie 2008, contractul de leasing financiar
nr. FL1-1321/M1 din 24 februarie 2009, încheiate între Tatiana Begleț și Societatea
pe Acțiuni „MAIB-Leasing” cu aducerea părților în poziție inițială.

Reclamanta a considerat că în rezultatul declarării nulității contractelor de
leasing financiar, Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing” urmează să-i restituie
suma de 282 838,99 lei, achitată în baza contractelor declarate nule.

În acest context, reclamanta a indicat că automobilul care a constituit obiectul
al contractelor de leasing financiar a fost restituit Societății pe Acțiuni „MAIB-
Leasing” la 12 ianuarie 2010, conform actului de restituire a patrimoniului.

Astfel reclamanta a menționat că la 11 februarie 2016 a depus cerere prealabilă în adresa Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing”, prin care a solicitat achitarea sumei de 282 383,99 lei, însă nu a primit nici un răspuns.

Solicită Tatiana Begleț încasarea din contul Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” în beneficiul său a sumei de 282 383,99 lei.

La 12 iulie 2016, Tatiana Begleț a depus cerere de concretizare a cerințelor, solicitând încasarea din contul Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” în beneficiul său a sumei de 282 383,99 lei (f.d. 34).

Prin hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis acțiunea depusă de Tatiana Begleț, s-a încasat din contul Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” în beneficiul Tatiane Begleț suma achitată conform contractelor de leasing financiar în mărime de 282 838,99 lei. S-a încasat din contul Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 8485,16 lei (f.d. 61, 65-69).

Prin decizia din 28 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul depus de Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing”, s-a casat hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea depusă de Tatiana Begleț s-a respins ca fiind neîntemeiată. S-a încasat din contul Tatiane Begleț în beneficiul Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” taxa de stat achitată la depunerea apelului în sumă de 6363,87 lei. S-a încasat din contul Tatiane Begleț în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 8485,16 lei (f.d. 100-106).

La 8 mai 2018, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 107).

La 25 iulie 2018, Tatiana Begleț a depus recurs împotriva deciziei din 28 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurenta Tatiana Begleț, în motivarea recursului, a indicat că instanța de apel la adoptarea deciziei contestate, a aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Recurenta a menționat că acțiunea a fost înaintată în baza hotărârii din 19 decembrie 2012 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, care a fost menținută prin decizia din 25 iunie 2013 a Curții de Apel Chișinău, potrivit căreia s-a anulat contractele de leasing financiar și anume: contractul de leasing financiar nr. FL1-1321 din 7 martie 2008, contractul de leasing financiar nr. FL1-1321/R1 din 1 iulie 2008, contractul de leasing financiar nr. FL1-1321/M1 din 24 februarie 2009 încheiate între Tatiana Begleț și Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing” cu aducerea părților în poziție inițială.

Astfel recurenta consideră că instanța de apel urma să se conducă de prevederile art. 16 alin. (1) Codul de Procedură Civilă, care prevede că hotărârile, încheierile, ordonanțele și deciziile judecătorești definitive, precum și dispozițiile, cererile, delegațiile, citațiile, alte adresări legale ale instanței judecătorești, sînt obligatorii pentru toate autoritățile publice, asociațiile obștești, persoanele oficiale, organizațiile și persoanele fizice și se execută cu strictețe pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Tatiana Begleț a accentuat că nu poate nega aplicarea excepțiilor stabilite de Lege în cazul raporturilor de locațiune ce reiese din contractele de leasing, însă

aceste excepții nu au fost invocate la examinarea cauzei cu privire la declararea nulității contractelor de leasing financiar.

La 1 octombrie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing”, informându-o că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 30 octombrie 2018, Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing” a depus referință la cererea de recurs, prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră în termen recursul declarat de Tatiana Begleț la 25 iulie 2018, din următoarele motive.

În procedura de filtru, instanța de recurs a reținut că decizia integrală a instanței de apel din 28 martie 2018 a fost expediată în adresa părților la 8 mai 2018 (f. d. 107), însă la materialele cauzei nu există dovada recepționării efective a acesteia de către participanții la proces. Totodată, recurentul a susținut că a recepționat decizia instanței de apel la 12 iunie 2018 (f.d. 112).

Astfel, în atare situație și pentru a nu admite o ingerință disproporțională în dreptul de acces liber la justiție, dar având în vedere data expedierii deciziei contestate (8 mai 2018), instanța de judecată a constatat că recursul declarat de Tatiana Begleț este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, *Eriksson v. Suedia*, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä v. Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

Suplimentar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacra verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel

sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Tatiana Begleț este întemeiat și urmează a fi admis, cu dispunerea casării deciziei din 28 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecători, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de judecată notează că, prin prisma art. 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, are obligația pozitivă, instituită de legislator, de a controla din oficiu decizia contestată din punct de vedere al respectării normelor de drept procedural.

Astfel, conform art. 432 alin. (3) din legea citată, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei.

Această situație poate apărea atunci când, la examinarea cauzei, instanța de judecată a încălcat prevederile articolului 49 din Codul de procedură civilă sau au existat temeiurile prevăzute la articolele 50 și 51 din același cod, însă judecătorul ori completul de judecată nu s-au abținut de la judecată.

În plus, articolul 6 parag. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, impune ca un tribunal care intră în sfera sa de aplicare să fie independent și imparțial. De regulă, imparțialitatea se definește prin lipsa oricăror preferințe sau atitudini părtinitoare și poate fi analizată în diverse moduri. Conform jurisprudenței constante a Curții, existența imparțialității în sensul art. 6 parag. 1 trebuie să se stabilească în funcție de: (I) *un test subiectiv*, în cadrul căruia trebuie să se țină seama de convingerile personale și comportamentul unui anumit judecător într-o anumită cauză; și (II) *un test obiectiv*, în cadrul căruia se stabilește dacă instanța în sine și, printre alte aspecte, componența acesteia, au oferit garanții suficiente pentru excluderea oricărui dubiu legitim în legătură cu imparțialitatea acesteia (a se vedea, *inter alia*, *Fey v. Austria*, 24 februarie 1993, parag. 28 și 30, *Wettstein v. Elveția*, 21 decembrie 2000, parag. 42, *Volkov v. Ucraina*, 9 ianuarie 2013, parag. 104).

Cu toate acestea, în unele cauze, în care poate fi dificilă obținerea unor probe care să infirme prezumția de imparțialitate subiectivă a judecătorului, cerința privind imparțialitatea obiectivă oferă o garanție suplimentară importantă (a se vedea *Pullar v. Regatul Unit*, 10 iunie 1996, parag. 32).

Aplicând criteriile de evaluare a imparțialității unei instanțe în speță, dar și argumentele expuse în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a judecat prezenta cauza cu încălcarea articolului 432 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură civilă, ceea ce contravine, în mod flagrant, articolului 26 alin. (3) din

Codul de procedură civilă, implicit și dreptului la un proces echitabil, garantat de articolul 6 parag. 1 din Convenție Europeană a Drepturilor Omului.

Instanța de recurs constată că, la 26 aprilie 2011, Tatiana Begleț a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” cu privire la anularea contractului de leasing financiar nr. FL1-1321 din 7 martie 2008, contractului de leasing financiar nr. FL1-1321/R1 din 1 iulie 2008, contractului de leasing financiar nr. FL1-1321/M1 din 24 februarie 2009, încheiate între Tatiana Begleț și Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing”.

Prin hotărârea din 19 decembrie 2012 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, acțiunea a fost admisă, fiind anulate contractele de leasing financiar și anume: contractul de leasing financiar nr. FL1-1321 din 7 martie 2008, contractul de leasing financiar nr. FL1-1321/R1 din 1 iulie 2008, contractul de leasing financiar nr. FL1-1321/M1 din 24 februarie 2009, încheiate între Tatiana Begleț și Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing” cu aducerea părților în poziție inițială (f.d. 7-10).

Astfel prin decizia din 25 iunie 2013 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing” și s-a menținut hotărârea din 19 decembrie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău (f.d. 11-17).

Colegiul lărgit notează că cauză civilă enunțată mai sus a fost examinată, în prima instanță, de către judecătorul Ecaterina Palanciuc (f. d. 7-10).

În aceeași ordine de idei, colegiul menționează că la 22 martie 2016, Tatiana Begleț a depus prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing”, prin care a solicitat încasarea din contul Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” în beneficiul său a sumei de 282 383,99 lei (f.d. 43).

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță prin hotărârea din 15 mai 2017, a admis acțiunea și a dispus încasarea din contul Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” în beneficiul Tatiane Begleț suma achitată conform contractelor de leasing financiar în mărime de 282 838,99 lei (f.d. 61, 65-69).

La 2 iunie 2017, Societatea pe Acțiuni „MAIB-Leasing” a depus cerere de apel nemotivată, iar ulterior a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii primei instanțe (f.d.63, 77-78).

Prin urmare, instanța de apel a hotărât că sunt întemeiate cerințele Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing”, a admis cererea de apel, a casat hotărârea primei instanțe și a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Colegiul lărgit notează că prezenta cauză civilă a fost examinată, în ordine de apel, în următoarea componență: președintele ședinței, judecătorul Vladislav Clima și judecătoria, Ecaterina Palanciuc și Ala Malii (f. d. 100-106).

Ansamblul celor relatate, denotă că preocupările instanței de recurs cu privire la imparțialitatea judecătorului Curții de Apel Chișinău, Ecaterina Palanciuc au provenit din faptul că judecătorul a fost implicat anterior în procedura de examinare în prima instanță a cauzei civile dintre aceleași părți cu adoptarea hotărârii din 19 decembrie 2012, în temeiul căreia reclamanta a depus prezenta cerere de chemare în judecată.

În subsidiar, Colegiul remarcă că Tatiana Begleț a depus prezenta cerere de chemare în judecată, invocând în susținerea pretențiilor înaintate hotărârea din 19 decembrie 2012 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, care a fost adoptată de către judecătorul Ecaterina Palanciuc.

Această situație ar putea ridica dubii cu privire la respectarea dreptului recurenței la un proces echitabil în partea analizată *supra*.

La acest capitol, instanța de judecată consideră că aceste îndoieli depind, în mod concret, de circumstanțele cauzei și trebuie cercetate de la caz la caz. În special, este necesar să se analizeze dacă legătura dintre problemele de fond din cauzele civile indicate mai sus sunt atât de apropiate, încât să existe dubii cu privire la imparțialitatea judecătorilor care participă la luarea deciziilor finale (*a se vedea, inter alia, Indra v. Slovacia*, 1 februarie 2005, parag. 53 sau *Hit D.D. Nova Gorica v. Slovenia*, 5 iunie 2014, parag. 40).

În primul rând, instanța reține, în baza proceselor – verbale ale ședințelor de judecată din 14 martie 2018 și 28 martie 2018 (f. d. 91, 98-99), că judecătorul Ecaterina Palanciuc nu și-a luat abținere, dar nici participanții la proces nu au depus declarație de recuzare împotriva acesteia.

Totuși, colegiul învederează că conform recursului declarat, Tatiana Begleț a accentuat faptul că hotărârea din 19 decembrie 2012 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în temeiul căreia a depus prezenta acțiune a fost adoptată de către judecătorul Ecaterina Palanciuc.

În acest context, colegiul menționează că orice judecător în privința căruia există un motiv legitim de lipsă de imparțialitate trebuie să se retragă. Or, chiar și aparențele pot avea o anumită importanță sau, cu alte cuvinte, „nu trebuie doar să se facă dreptate, ci trebuie să se vadă că se face dreptate”. Este în joc încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire publicului (*a se vedea De Cubber v. Belgia*, 26 octombrie 1984, para. 26). În consecință, sintetizând cele menționate, instanța opinează că lipsa abținerilor și declarațiilor de recuzare este importantă, dar nu este decisivă, iar ceea ce este esențial dacă aceste temeri pot fi considerate justificat obiective (*a se vedea, inter alia, Micallef v. Malta*, 15 octombrie 2009, parag. 96).

Instanța de judecată opinează că, în lumina celor prezentate, există fapte pertinente și obiective care ar putea genera îndoieli justificate în ceea ce privește imparțialitatea completului Curții de Apel Chișinău, fiind încadrate în temeiul prevăzut la art. 50 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă. Din această perspectivă, rezultă că participarea judecătorului Ecaterina Palanciuc era imposibilă la examinarea cauzei în ordine de apel, iar motivele constatate supra ridică dubii în partea ce ține de obiectivitatea și nepărtinirea acesteia.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel în contradicție cu normele de drept procedural a purces la examinarea acestuia în fond. Mai mult, eroarea judiciară enunțată nu poate fi corectată de către instanța de recurs, fiind unul din temeiurile de trimitere a cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Pe baza celor prezentate, dar și având în vedere că normele de drept procedural au un caracter absolut și imperativ pentru instanțele de judecată, iar încălcarea acestora atrage după sine casarea deciziei, instanța de recurs nu va analiza argumentele invocate în cererea de recurs, care vizează fondul cauzei.

Această împrejurare, în sine, reprezintă o garanție împotriva unei eventuale prejudicieri a imparțialității și independenței instanței, care urmează să judece cauza în ordine de apel.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Tatiana Begleț, de a casa decizia instanței de apel din 28 martie 2018 și de a trimite cauza spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii este necesar de ținut cont de cele expuse și în dependență de cele obținute de emis o hotărâre legală, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Tatiana Begleț.

Se casează integral decizia din 28 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Begleț împotriva Societății pe Acțiuni „MAIB-Leasing” cu privire la încasarea sumei, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Victor Burduh